

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Wstęp : pecunia nervus belli

Author: Mariusz Markiewicz, Ryszard Skowron, Filip Wolański

Citation style: Markiewicz Mariusz, Skowron Ryszard, Wolański Filip. (2016). Wstęp : pecunia nervus belli. W: M. Markiewicz, R. Skowron, F. Wolański (red.), „Pecunia nervus belli : z dziejów dyplomacji i stosunków międzynarodowych w XV-XVIII wieku” (S. 7-8). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Wstęp

Pecunia nervus belli

Michael Howard w pracy poświęconej miejscu wojen w historii Europy nowożytnej cytuje francuskiego stratega, który w 1775 r. w książce *Essai générale de tactique* pisał: „Rozpoczynamy nasze kampanie z armią, która nie została ani właściwie zwербowana, ani nie jest właściwie spłacona. Niezależnie czy wojsko wygrywa czy przegrywa, obie strony walczące są w rezultacie wyczerpane. Dług narodowy rośnie, kredyt załamuje się, pieniądze się kończą. Marynarka ma kłopoty z naborem marynarzy, a armia żołnierzy. Po obydwu stronach ministrowie dochodzą do wniosku, że czas rozpocząć negocjacje. Zostaje zawarty pokój. Kilka koloni lub prowincji zmienia władców. Przyczyna konfliktu często pozostaje nie rozwiązana i każda ze stron zostaje na placu wśród zniszczeń, zajmując się spłacaniem długów i ostrzeniem broni”. Następnie stwierdza, że lud, który by konsekwentnie prowadził wojnę i zmienił sytuację geopolityczną, mógłby ustanowić stabilną równowagę polityczną, ale „Taki lud nie pojawi się nigdy”¹. Mylił się jednak, taki lud uaktywnił się w rewolucji francuskiej 1789–1799 oraz w czasach napoleońskich i był o krok od zdominowania Europy. Historycy zajmujący się dziejami dyplomacji europejskiej oraz prowadzeniem wojen długo ignorowali znaczenie stanu finansów państw europejskich, jako czynnika umożliwiającego skuteczne prowadzenie wojny. Dopiero w latach siedemdziesiątych XX wieku w historiografii anglosaskiej zaczęto dostrzegać ten problem. W polskiej historiografii do dnia dzisiejszego zdarzają się prace dotyczące stosunków międzynarodowych, które ignorują zagadnienie, dostrzegalne przez świadków i uczestników wydarzeń – czego dowodzi np. przytoczony cytat. A nie jest to świadectwo jedyne, ponieważ problem ten był już dyskutowany również w wielu gazetach i pismach ulotnych minionych epok.

¹ J.-A.-H. de GUIBERT: *Essai générale de tactique*. T. 1. Liège 1775, s. XIII. Cyt. za: M. HOWARD: *Wojna w dziejach Europy*. Tł. T. RYBOWSKI. Wrocław 1990, s. 108.

Celem tej monografii zbiorowej jest zwrócenie uwagi na zawartą w tytule kwestię oraz zebranie stanu wiedzy polskich badaczy na ten temat. Artykuły dotyczą zarówno spraw europejskich, jak i wysiłku finansowego Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Mamy nadzieję, że przyczynią się do docenienia wagi spraw finansowania wojen w czasach nowożytnych przez szersze grono historyków.

Redaktorzy